

wij & ons erfgoed

monumentenzorg en archeologie

nieuwsbrief 50, januari 2018

gemeente
gouda

- Voorwoord wethouder
- Geschiedenis
- Omgaan met erfgoed
- Kennismaking historische verenigingen
- Belangrijke adressen

¶ Voorwoord

In 2022 is het 750 jaar geleden dat Gouda stadsrechten kreeg! De geschiedenis van de nederzetting Gouda gaat echter nog verder terug. Gouda heeft dus vele eeuwen aan materieel en immaterieel erfgoed 'in huis'. Het is een voorrecht om dat erfgoed in goede staat door te geven aan volgende generaties Gouwenaars. Erfgoedbeheer is naar mijn idee iets dat leuker en interessanter wordt naarmate er meer mensen een rol in vervullen. Het valt me daarbij steeds weer op dat er bij de erfgoedorganisaties en bij de (particuliere) eigenaren ontzettend veel deskundigheid, enthousiasme en kennis aanwezig is. Door de energie en krachten die daaruit vrijkomen te bundelen, kunnen we er samen voor zorgen dat ons Gouds erfgoed nog eeuwen mee gaat. Ik ben dan ook trots op deze mooie stad, waarin door velen, vrijwillig en beroepsmatig, wordt gewerkt aan het behoud van het historische karakter en al het bijbehorende erfgoed.

Deze vijftigste editie van de erfgoednieuwsbrief is een bijzondere uitgave. Hij is gemaakt voor iedereen die zich bezighoudt met erfgoed of daarin is geïnteresseerd. Het bevat praktische informatie over de verenigingen die zich bezighouden met erfgoed en wat de gemeente doet om het in stand te houden. Maar minstens net zo belangrijk, wat u als eigenaar kunt doen. Met deze nieuwsbrief wil ik u informeren over regelgeving, duurzaamheid, subsidiemogelijkheden en waar u terecht kunt met vragen.

Ik wil u ook bedanken voor uw inzet en anderen inspireren een bijdrage te leveren aan het behoud van het Gouds erfgoed. Met die gedachte is ook onze nieuwe website www.gouda.nl/erfgoed gelanceerd. Daar vindt u veel informatie over de omgang met erfgoed. Mijn wens is dat Gouda in 2022, bij het 750-jarig bestaan van Gouda als stad, in al haar schoonheid en uniciteit straalt en dat onze stad een voorbeeld is voor andere historische steden in Nederland.

¶ Daphne Bergman

n u

WE
HEBEN MEER DAN
750 JAAR AAN
GOUDS ERFGOED.
HET IS EEN
VOORRECHT
DIT GOED DOOR
TE GEVEN
AAN VOLGENDE
GENERATIES

¶ DAPHNE BERGMAN
WETHOUDER

Gouds erfgoed

Het Gouds erfgoed is divers en heeft inmiddels vele eeuwen kunnen groeien. Het start allemaal in de tiende eeuw als de moerasbossen rondom Gouda worden ontgonnen. In 400 jaar tijd ontstaat het kenmerkende, geometrische slagenlandschap, dat nu nog op veel plekken in het stratenpatroon herkenbaar is en de stad omringt.

Kaart Jacob van Deventer, 1558

1558

1558

Binnenstad

Gouda groeit door de ligging aan het veenriviertje de Gouwe, die op deze plek uitmondt in de Hollandsche IJssel. De binnenstad krijgt in de veertiende eeuw vorm, waarbij het bijna lege marktveld, de grachten en de St. Janskerk bepalend zijn voor het beeld van de binnenstad. De bebouwing ontwikkelt zich verder tussen de veertiende en negentiende eeuw. De rijkdom die wordt verdiend met de handel is nog steeds duidelijk afleesbaar in de architectuur langs de grachten.

Kaart Joan Blaeu, 1649

1649

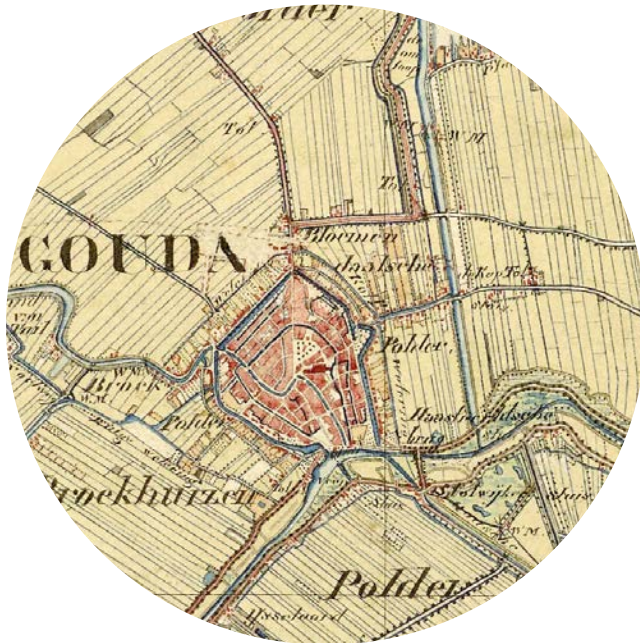

1649

Water

De strijd tegen hoog water en de doorvaart door de stad hebben ervoor gezorgd dat de binnenstad is opgebouwd rond een uniek watersysteem. Het water en de haven zorgen vanaf de vroege ontwikkeling voor handel en economische voorspoed in de stad. Maar het water bedreigt ook. De Hollandsche IJssel, een getijderivier onder invloed van de zee, wordt met het keersluizensysteem van de Donkere Sluis, de Havensluis en het Amsterdams Verlaat buiten de stad gehouden. Bij slecht weer komt het water van de, inmiddels gekanaliseerde, Gouwe nu op een aantal plekken over de kades. Dit is een gevolg van het inklinkende veen onder Gouda met een zakkende bodem tot gevolg. Dit proces is al eeuwen geleden door de ontginningen in gang gezet. De oude ophogingen van straten en kademuren zijn nog nauwelijks in staat om het water tegen te houden.

Topografische militaire kaart, 1850

1850

Regiofunctie

Het Goudse belang in de handel langs de binnenvaartroute achter de duinen wordt in 1272 door Floris V bekrachtigd: Gouda krijgt stadsrechten. Als voorzieningencentrum voor het achterliggende platteland kan Gouda uitgroeien tot het centrum van handel en nijverheid. De kazen uit de Krimpenerwaard worden in de Goudse waag gewogen. Het turf uit de regio wordt via Gouda verscheept. De nijverheid komt tot bloei en producten als laken, bier, plateel en pijpen worden belangrijke Goudse exportproducten van internationale faam. De rivier zorgde er, samen met de industriële revolutie, voor dat Gouda in de negentiende eeuw uitgroeit tot een industriestad voor de productie van kaarsen, zeep, touw en garen. De grote fabrieken worden buiten de ring van de binnenstad gebouwd. Deze nieuwe gebieden krijgen daardoor een geheel eigen karakter. Ze huisvesten nu veel jong en vaak nog onbekend erfgoed.

Google maps, 2017

2017

¶ Uitgangspunten voor de omgang met erfgoed

De geschiedenis van een gebouw kunt u niet alleen teruglezen in de functie, de locatie en de bouwwijze, maar ook (deels) in de historische materialen van dat gebouw. Het vertelt ons onder andere over welke materialen in een bepaalde tijd veel werden gebruikt, hoe deze werden verwerkt en welke kleuren in de mode waren. Om deze informatie te behouden is het van belang wijzigingen goed te documenteren met foto's en een werkomschrijving. U kunt hierdoor zelf ook terugvinden welke veranderingen vorige eigenaren hebben uitgevoerd.

Bij de beoordeling van plannen houden we rekening met het gebruik, stimuleren we behoud van waardevolle onderdelen en materialen en informeren we eigenaren over de wijze waarop ze dit alles het beste kunnen doen. Dit is de reden dat we er naar streven dat alleen de echt noodzakelijke veranderingen worden uitgevoerd. In Gouda hanteren we daarvoor een overzichtelijke en duidelijke richtlijn: de 'Richtlijn en uitgangspunten gemeentelijk erfgoedbeleid'. Onze monumentenadviseurs staan voor u klaar om met u mee te denken wat deze uitgangspunten voor uw geplande activiteiten betekenen. U vindt onze richtlijn op: www.gouda.nl/erfgoed en onze adviseurs via de Omgevingsdienst Midden-Holland, www.odmh.nl.

¶ Onderhoud en restauratie

Regelmatig onderhoud is het halve werk! Het helpt u de hoge kosten van een restauratie te voorkomen en het beperkt ingrijpende wijzigingen aan het monument. Dat is goed voor uw portemonnee en voor de kwaliteit van het monument. Inschatten wanneer er precies onderhoud aan uw monument nodig is en welke werkzaamheden daarbij voorrang moeten krijgen, is niet altijd makkelijk. In die gevallen zal een onderhoudsrapport uitkomst bieden. Het geeft inzicht in de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden en een daarbij passende, realistische planning. De monumentenwacht zuid-holland, www.monumentenwacht-zh.nl, heeft veel ervaring op het gebied van onderhoudsplannen voor monumenten. Een onderhoudsplan is ook verplicht als u in aanmerking wil komen voor een gemeentelijke of rijks subsidie. Ondanks uw inzet voor goed onderhoud is restauratie soms niet te voorkomen. Er zullen dan werkzaamheden van ingrijpender aard moeten worden uitgevoerd. Dan is het vooral belangrijk dat u een deskundig bureau bij uw plannen betreft en tijdig over uw plannen overlegt met onze monumentenadviseur bij de Omgevingsdienst Midden-Holland, www.odmh.nl.

¶ Herbestemming

Karakteristieke monumenten, zoals fabrieken, kerken, molens en stadhuizen, verliezen door de veranderende maatschappij steeds vaker hun functie. Dit leidt uiteindelijk tot leegstand en verval van ons erfgoed. Gelukkig zijn velen van u ondernemend en durft u de uitdaging aan te gaan om dit karakteristieke erfgoed een nieuwe bestemming te geven. Herbestemming vraagt vanwege alle wet- en regelgeving en de vraagstukken over de financiële en bouwfysische haalbaarheid veel inzet. We willen niet dat u daar alleen voor staat. De rijksoverheid stelt daarom verschillende subsidies beschikbaar. Deze kunnen u gedurende het voortraject van de herbestemming helpen het pand wind- en waterdicht te houden en de kosten van herbestemming in beeld te krijgen. Heel dichtbij vindt u onze eigen monumentenadviseurs. Zij willen u graag helpen door u inhoudelijk te ondersteunen en u met denk- en daadkracht bij te staan. Loopt u rond met plannen om een historisch gebouw een nieuwe functie te geven? U kunt onze adviseurs bereiken via www.gouda.nl/erfgoed.

¶ Verduurzaming

Als eigenaar van erfgoed wilt u mogelijk een bijdrage leveren aan verduurzaming door duurzaamheidsmaatregelen te treffen. Wellicht heeft u het idee dat dit voor monumenten niet mogelijk is. Niets is minder waar! Maar we moeten wel bekennen dat het een complexere opgave is. Bij het aanbrengen van energiebesparende maatregelen, zoals (na)isolatie, warmte-koudeopslag of de plaatsing van zonnepanelen, vragen vooral de esthetische en bouwfysische effecten van de maatregelen extra aandacht. Monumenten hebben vanwege de historische details en materialen een andere benaderingswijze dan nieuwbouwpanden. Bouwkundig kan het nodig zijn af te wijken van de gebruikelijke methoden om bijvoorbeeld houtrot als gevolg van koudebruggen te voorkomen. Net als u vinden we het belangrijk dat monumenten nog duurzamer worden. Onze adviseurs denken daarom graag met u mee over de mogelijkheden. U vindt goede tips in de waaier 'Uw monument energiezuinig' van de ERM en de websites van de 'toolkit duurzaam erfgoed' en het 'duurzaam bouwloket'. Zie hiervoor de adressen achterin deze nieuwsbrief.

¶ Eigenaar aan het woord

Adres: Broekweg 5

Eigenaar: Tjeerd Hallema

We waren op zoek naar een boerderij in een landelijke omgeving. Toen we de boerderij aan de Broekweg vonden, schrokken we in eerste instantie dat ons droomhuis een monumentenstatus bleek te hebben. In het daarop volgende bouwplanproces hebben we veel gesprekken gevoerd met de Omgevingsdienst Midden-Holland en de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit. Door deze gesprekken zijn wij anders gaan denken over de waarde en de betekenis van het erfgoed. We hebben uiteindelijk andere oplossingen gezocht voor de verbouwing, dan wat we gepland hadden. En hoewel we in het begin wel gemopperd hebben over de input van de deskundigen, zijn we er nu heel blij mee. Het is mooier geworden dan wanneer we deze input niet hadden gehad.

¶ Vergunningsplicht

Bij de planontwikkeling voor het verbeteren van uw beschermde monument is de vraag of u daarvoor ook een vergunning nodig heeft meestal minder erg dan het lijkt. Het is in ieder geval een belangrijke vraag om tijdig bij stil te staan. De meeste werkzaamheden aan monumenten en binnen het beschermde stadsgezicht mogen namelijk alleen worden uitgevoerd als u daarvoor een omgevingsvergunning heeft. Er zijn ook uitzonderingen. U heeft bijvoorbeeld bij normaal onderhoud geen vergunning nodig. We raden u aan hoe dan ook voor u begint de website www.gouda.nl/erfgoed te raadplegen om te zien wat vergunningvrij is of contact op te nemen met onze monumentenadviseurs van de Omgevingsdienst Midden-Holland, www.odmh.nl of het Omgevingsloket Gouda. Zo bent u er zeker van dat u niet onbedoeld zonder vergunning aan de slag gaat met de verbouwing van uw woning. Uw aanvraag omgevingsvergunning wordt door de adviescommissie ruimtelijke kwaliteit (ARK) bekeken. Zij adviseert niet alleen over de voorgestelde ontwikkeling en of deze goed aansluit bij het gebied of het bestaande gebouw. Zij adviseert ook over veranderingen aan monumenten en in het beschermde stadsgezicht. De commissie cultuurhistorie adviseert over de aanwijzing of sloop van een beschermd monument. Met uw toelichting en de onafhankelijke adviezen van onze deskundigen worden alle belangen goed gewogen, voordat de vergunning wordt verleend. Deze werkwijze zorgt ervoor dat het Gouds erfgoed haar kwaliteit behoudt en dat u uw droomhuis kan realiseren.

¶ Servicemomenten

Erfgoedbeheer is iets dat we samen moeten doen. Daarom kunt u voor een vooroverleg, een servicemoment, terecht bij onze monumentenadviseurs van de Omgevingsdienst Midden-Holland, www.odmh.nl. Door zo'n overleg krijgt u tijdig in het ontwerpproces duidelijkheid over de mogelijkheden en eventuele aanvullende eisen aan een aanvraag monumentenvergunning. Tijdens een servicemoment staan we u met kennis, denkkraft en deskundigheid bij. Zo staat u er bij de instandhouding en noodzakelijke aanpassingen van het Gouds erfgoed als eigenaar niet alleen voor. We streven ernaar hiermee het (vergunnings)proces voor u te vereenvoudigen en te bespoedigen. Voor meer informatie over deze service kunt u contact opnemen met de Omgevingsdienst Midden Holland. Een algemene uitleg over deze service vindt u op www.gouda.nl/erfgoed. Loopt u met meer algemene vragen rond, zoals of u wel een vergunning nodig heeft, wat een vergunning kost en hoe je die aan moet vragen of wat de mogelijkheden binnen het bestemmingsplan zijn? Voor alle vragen die gerelateerd zijn aan het bouwen in de stad kunt u zich richten tot Omgevingsloket Gouda. Het Omgevingsloket is te bereiken via het algemene telefoonnummer van de gemeente 14 0182 en via omgevingsloket@gouda.nl.

¶ Subsidies

Het rijk en de gemeente hebben verschillende financiële regelingen om u als monumenteneigenaar te ondersteunen in het onderhoud en bij restauratie. Zo wordt het voor u eenvoudiger om rekening te houden met de bijzondere kenmerken van uw monument en delen we de verantwoordelijkheid daarvoor. De gemeente Gouda draagt haar steentje bij door eigenaren van gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden een subsidie voor instandhouding van het erfgoed aan te bieden.

Het rijk deelt op haar eigen manier in de verantwoordelijkheid voor het behoud van rijksbeschermd erfgoed. Voor particuliere woonhuseigenaren is er belastingvoordeel op basis van de onderhoudskosten. Daarnaast is er een mogelijkheid voor een laagrentende lening. Voor instandhouding van niet-woonhuizen en herbestemming van erfgoed biedt het rijk aparte subsidies. Voor meer informatie over gemeentelijke en rijksregelingen kunt u terecht bij de monumentenadviseurs van de Omgevingsdienst Midden-Holland, www.odmh.nl, of op www.gouda.nl/erfgoed.

IK BEN
TROTS OP ALLE
GOUWENAARS,
DIE ZICH
VRIJWILLIG
INZETTEN VOOR HET
BEHOUD VAN
GOUDS ERFGOED

¶ DAPHNE BERGMAN
WETHOUDER

¶ Zet u in voor erfgoed

Inzet van vrijwilligers is onmisbaar voor het behoud van erfgoed! Materieel en immaterieel erfgoed vertellen ons over onze voorouders, hun leven in de stad en de geschiedenis van Gouda. Veel materieel erfgoed kan de tand des tijds doorstaan door de inzet van gedreven eigenaren. Dat geldt helaas niet voor al het erfgoed. Sommige typen erfgoed, zoals oude beroepen, gesloten begraafplaatsen en dergelijken, kunnen alleen in stand worden gehouden dankzij de inzet van vrijwilligers. Zij zetten zich belangeloos in voor het verzamelen en delen van kennis en het uitvoeren van concrete onderhoudsactiviteiten. Daardoor kunnen wij nog steeds genieten van al het Gouds erfgoed. Vrijwilligers zijn en blijven altijd nodig. Wilt u zich ook inzetten om het Gouds erfgoed aan volgende generaties over te dragen? Bezoek dan de website van de verenigingen die zich in deze nieuwsbrief voorstellen. U kunt ook kijken op www.Goudvoorelkaar.nl, de digitale marktplaats van het Vrijwilligers Informatie Punt (VIP). Daar vindt u vrijwilligersvacatures en kunt u zich aanmelden als vrijwilliger. Verenigingen plaatsen hier ook oproepen voor nieuwe vrijwilligers. Voor meer informatie kunt zich richten tot het VIP. Zie hiervoor de adressen achterin deze erfgoednieuwsbrief.

¶ Cultuurhistorische Basiskaart

De afgelopen jaren is er door de gemeente Gouda hard gewerkt aan het inventariseren van het aanwezige erfgoed in de stad. Het doel hiervan is de cultuurhistorie en het bijbehorende erfgoed voor iedereen digitaal inzichtelijk te maken. Alle beschikbare kennis over de cultuurhistorie van Gouda is nu samengevoegd op de Cultuurhistorische Basiskaart (CHBK) van de gemeente. U kunt hierop natuurlijk de rijks- en gemeentelijke monumenten en het beschermde stadsgezicht vinden. Maar het mooie is, dat ook het niet beschermde erfgoed door deze CHBK ontsloten wordt! De CHBK is leuk om te bestuderen, uw eigen kaarten samen te stellen en uw stad met nieuwe ogen te ontdekken aan de hand van eigentijdse informatie en historische kaarten. De CHBK geeft namelijk inzicht in welke cultuurhistorische waarden aan de stad, uw eigen straat of eigendom worden toegekend. Daardoor kan de CHBK als inspiratiebron dienen voor bouwplannen, maar ook als onderlegger voor toeristische activiteiten of het levend houden van ons collectief geheugen. Een ding staat vast: De CHBK is nooit af! Er kan steeds nieuwe kennis toegevoegd worden en we nodigen de inwoners van de stad van harte uit om hun kennis met de gemeente te delen, zodat de kaart kan blijven groeien. Meer weten over de Cultuurhistorische Basiskaart? U vindt het op www.gouda.nl/erfgoed.

¶ Archeologie

Als bewoner van een oude stad als Gouda kunt u verrast worden door archeologische vondsten. U kunt, bijvoorbeeld bij het tuinieren, ineens met een stukje eeuwenoude geschiedenis in handen staan in de vorm van een pot(scherf), een pijpenkop of ander historisch gebruiksvoorwerp. De vondst kan ook groter zijn en herinneren aan de opbouw van de historische stad, zoals een oude waterput of fundering. Het is altijd een bijzondere ervaring als de historie en het heden elkaar op deze manier ineens raken. Daarom is het belangrijk dat u archeologische vondsten bij de gemeentelijke archeoloog meldt. Iedere vondst kan immers weer een verborgen stukje Goudse geschiedenis onthullen. Als u bouwplannen heeft, kan archeologie een heel andere rol spelen. Op basis van de archeologische verwachting kan het nodig zijn onderzoek uit te voeren. De gemeente heeft een inzichtelijke Archeologische Basiskaart, waarop u kunt vinden of u voor uw bouwplan een archeologisch onderzoek uit moet laten voeren. U kunt daarnaast met uw vragen over archeologie terecht bij de gemeentelijk archeoloog. Hij kan u ook helpen zoeken naar een aangepaste bouwwijze waardoor de archeologie onaangetaast in de bodem bewaard kan blijven en archeologisch onderzoek niet nodig is: het archeologievriendelijk bouwen. Hiervoor zijn richtlijnen beschikbaar. Meer weten over Archeologie? Kijk op www.gouda.nl/erfgoed.

¶ Eigenaar aan het woord

Adres: Turfsingel 70

Eigenaren: Annelies en Eggo Bert Smid

We genieten erg van de schoonheid van het erfgoed in de Goudse binnenstad. De mix van oude gebouwen en moderne ontwikkelingen maakt Gouda interessant. We wilden graag in de binnenstad wonen en dan kom je al snel in een oud pand uit. We gaan nu zelfs in een beschermd gemeentelijk monument wonen. Daar hebben we niet echt bewust voor gekozen, maar dit pand straalt geschiedenis en cultuur uit in een mooie combinatie van een oude buitenkant en een gemoderniseerd interieur. Daar zijn we voor gevallen. Het is leuk de geschiedenis van zo'n oud pand in kaart te brengen. We weten inmiddels al veel, maar willen in de komende jaren nog meer over de historie uitzoeken.

¶ Die Goude Onderzoeken, delen en deelnemen

De Historische Vereniging Die Goude richt zich op het actief overdragen van de geschiedenis van Gouda. Het cultureel erfgoed neemt hierin een belangrijke plaats in. De vereniging stimuleert het doen van onderzoek en het publiceren van de uitkomsten. Als gevolg daarvan geeft de vereniging boeken en tijdschriften uit, zoals het historisch magazine Tidinge en een nieuwsbrief. Ze plaatst daarnaast regelmatig onderwerpen op Facebook. De organisatie van lezingen en excursies maken de communicatie over de Goudse geschiedenis compleet.

Voor alle leden is er wat te vinden binnen Die Goude. Er zijn werkgroepen die zich bezig houden met specifieke onderwerpen, zoals het water in de stad (Watergilde), het bedienen van historische sluisen (Sluiswachtersgilde), het openstellen van het stadhuis op zaterdag of het gebouwde erfgoed en de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. Al deze werkgroepen organiseren hun eigen activiteiten en zijn erop gericht het desbetreffende cultureel erfgoed onder de aandacht van het grote publiek te brengen. De activiteiten kunnen er ook op gericht zijn (particuliere) eigenaren en gemeente te attenderen op de noodzaak rekening te houden met de waarde van het cultureel erfgoed in de stad. Alle activiteiten van de vereniging Die Goude worden verricht door vrijwilligers. Ongeveer 10% van de 900 leden heeft een actieve rol binnen de vereniging. Spreekt u dit aan en wilt u meer informatie over de vereniging? Bezoek dan de website www.diegoude.nl. Heeft u interesse om mee te doen? Meld u zich dan aan bij de vereniging! Dat kan via info@diegoude.nl.

KENNIS
DELEN EN ELKAAR
ATTENDEREN OP
DE WAARDE VAN
ERFGOED IS
DE BESTE MANIER
VOOR BEHOUD

¶ BART PORS
SECRETARIS

¶ Historisch Platform Gouda Bent u een Goudoloog...?

De stichting Historisch Platform Gouda (HPG) is in 2000 opgericht met als doel de Goudse cultuurhistorie door middel van samenwerking én via educatie onder de aandacht van de Goudse inwoners te brengen. Binnen het Platform treden de afgevaardigden van de aangesloten verenigingen/stichtingen met elkaar in overleg. Hierbij worden grenzen verlegd en worden nieuwe samenwerkingen aangegaan. Op landelijk niveau overlegt het HPG met vergelijkbare organisaties uit andere steden om van elkaar te leren en elkaar verder te helpen.

Sinds 2005 organiseert het HPG een cursus 'Goudologie', over de geschiedenis van Gouda. Anno 2017 heeft ruim 1% van de Goudse bevolking deze cursus gevolgd, waaronder ook burgemeester Schoenmaker en zijn vrouw. Het HPG heeft voor iedereen die belangstelling heeft de digitale Goudse Canon ontwikkeld. Voor de jeugd hebben zij een speciale papieren Goudse jeugdcanon, 'Verhalen van Gouda', uitgegeven die nu in de groepen 7 op het lesprogramma staat. Daarnaast is er sinds kort een nieuwe cursus 'Gouda en het Water' gestart. Deze gaat in op alle aspecten van het water onder, in en rond Gouda.

De activiteiten van het Historisch Platform Gouda worden volledig uitgevoerd door vrijwilligers. Dit zijn allemaal bevolgen enthousiastelingen, die veel tijd en energie stoppen in de HPG-doelstelling voor de Gouwenaar. Heeft u belangstelling voor Goudologie? Kijkt u dan op www.historischplatformgouda.nl

WIE
ZIJN STAD
KENT, 'VERVUILT'
HAAR NIET!

¶ INEKE VERKAAIK-
HOGERVORST
VOORZITTER

¶ Initiatiefnemer aan het woord

Adres: Turfsingel 70

Initiatiefnemer/ verbouwer: Maud Roukens en Rolf van Gils

Wij zijn enthousiast over erfgoed en willen ons inzetten voor het behoud door het te ontwikkelen. Zo kwamen we ook bij Turfsingel 70 uit dat, met het naastgelegen industriële pand uit 1967, al meer dan 20 jaar leegstond. Het één is een gemeentelijk monument en het pand ernaast, waar we straks zelf gaan wonen, is naar ons idee toekomstig erfgoed. We hebben samen met de architect vooroverleg gevoerd met de ODMH en waren aanwezig bij de besprekingen met de ARK. Daardoor wisten wij wat er allemaal komt kijken bij de verbouw van een monument. In het begin van de restauratie was er veel aandacht van de planbegeleiders, maar naarmate we verder in het proces kwamen, groeide het vertrouwen en kregen we meer vrijheid.

Museum Gouda Levende maquette

Museum Gouda is het museum van de stad. Het zit in een van de mooiste en meest historische gebouwen van Gouda: het Catharina Gasthuis. Hier werden vroeger zwervers, daklozen en zieken opgevangen. Het museum vertelt het verhaal van Gouda, van de vroege middeleeuwen tot nu. Dat gebeurt aan de hand van een voor Nederland unieke collectie monumentale religieuze schilderijen uit de zestiende eeuw, zeventiende eeuwse schutterstukken en Gouds aardewerk, dat wereldwijd bekendheid geniet. Het museum heeft ook een prachtige collectie Franse en Nederlandse schilderkunst uit de negentiende en twintigste eeuw. Het pronkstuk van Museum Gouda is één van de mooiste stadsmaquettes van

Nederland. Het toont Gouda in 1562. Het museum wil de maquette volop laten stralen met een spectaculaire en interactieve *augmented reality*-beleving. Museum Gouda is daarmee het eerste museum in Nederland dat deze techniek gebruikt om de geschiedenis voor jong en oud tot leven te wekken. Met een soort google streetview beweeg je door de stad. Schoorstenen roken, vogels vliegen door de lucht. Op meer dan vijftig plekken vind je informatie. In animatiefilmpjes komen de maquettepoppetjes tot leven en leert de bezoeker over de bierexport of maakt men een terdoodveroordeling mee. Kortom: met de nieuwe augmented reality-beleving zullen we de bezoeker middeleeuws Gouda in.

¶ Stichting Open Monumentendag
Ambassadeur van
het Gouds erfgoed

Stichting Open Monumentendag Gouda zet zich in voor het bekend maken van de geschiedenis van Gouda, haar omgeving en haar historische inwoners. Ze rekent het tot haar missie de belangstelling en het draagvlak voor het behoud van het cultuurhistorisch erfgoed bij inwoners, van alle leeftijden, te vergroten. De stichting draait volledig op vrijwilligers, die geïnteresseerd zijn in Gouda, haar geschiedenis en haar monumenten. Zij delen de passie voor het Gouds erfgoed en het plezier in het gezamenlijk organiseren van verschillende activiteiten, zoals rondleidingen door en openstellen van monumenten, klassendag en lezingen. Sommige vrijwilligers sluiten zich aan bij het comité en anderen dragen hun steentje bij op Open Monumentendag zelf, die altijd op de tweede zaterdag in september plaatsvindt. Heeft u ook een warm hart voor Gouda? Geniet u ook van ons erfgoed en wilt u dit gevoel met anderen delen? Of wilt u juist uw eigen kennis verbreden en verdiepen? Dan is vrijwilligerswerk bij Open Monumentendag wellicht een goed idee! Laat het weten via info@monumentenstad.nl.

¶ Gebruiker aan het woord

Adres: Turfsingel 34

Eigenaar: Gemeente Gouda

Gebruiker: Cultuurhuis Garenspinnerij,
Willem van den Broek, directeur

Monumenten inspireren en als directeur van een cultureel centrum ben ik dan ook blij dat wij in dit bijzondere en leerzame gebouw zitten. De balans tussen het oude en het nieuwe stimuleert de ontplooiing van muzikale en kunstzinnige activiteiten, die in het gebouw plaatsvinden. Monumenten vragen natuurlijk wel een andere aanpak dan nieuwe gebouwen, maar tot op heden hebben we daar geen last van gehad. Eventuele beperkingen die er zijn, wegen niet op tegen het plezier van het gebruik van het oude gebouw. De benodigde vergunningen hebben we tot nu toe ook zonder problemen gekregen. Het vormt geen belemmering voor de bedrijfsvoering.

DE
VRIJWILLIGERS ZIJN
DE MOTOR VAN OPEN
MONUMENTENDAG.
ZONDER HEN BLIJVEN
DE DEUREN VAN
ERFGOED GESLOTEN

¶ MARIJE STRATING
VOORZITTER

ZONDER
VRIJWILLIGERS
ZOU DE DONKERE
SLUIS WEER SNEL
VERVALLEN.
WE HOUDEN DE SLUIS
LEVEND MET ONZE
SLUISWACHERS

↑ HANS VERWEY
VOORZITTER

Sluiswachtersgilde
Erfgoed laten leven

Sinds haar installatie in 2013 is het Gouds Sluiswachtersgilde ruim vier seizoenen actief. Als werkgroep van de Historische Vereniging Die Goude zorgt zij met twintig vrijwilligers voor levendigheid rond de in 2011 gerestaureerde Donkere sluis in het hart van Gouda. Deze (spui)sluis, die uniek is in de wereld, is niet meer in gebruik. Die Goude wil de sluis levend houden door te blijven 'spuien', in Gouda 'schuren' genoemd, ook nu deze geen functie meer heeft. De ervaring met het Amsterdams Verlaat, 25 jaar eerder, leerde dat het verval snel optreedt als de sluisdeuren stilstaan. Er is dan na een half jaar al geen beweging meer in te krijgen. Het schuren, ook zonder extra water, geeft de gelegenheid om gelijk een prachtig verhaal te vertellen over alle schepen die 700 jaar lang dwars door Gouda voeren. De gemeente Gouda waardeerde de zorg voor het waterbouwkundig erfgoed en zag ook mogelijkheden voor uitbreiding van het toeristisch aanbod. Die combinatie gaf aanleiding het sluiswachtersgilde toestemming te geven deze taak uit te voeren.

Net als bij molens zijn er vrijwilligers nodig om dit monument in bedrijf te houden. De sluis wordt nu afwisselend op donderdag of zaterdag en op hoogtijdagen, zoals Open Monumentendag, in beweging gezet en dat is trekken geblazen. Op die dagen vertelt het gilde ook het verhaal over de sluis in verschillende talen. Toeristen reageren enthousiast als ze dat horen.

MIJN WENS
IS DAT GOUDA
IN 2022, BIJ HET
750-JARIG
BESTAAN VAN
GOUDA ALS STAD,
EEN VOORBEELD IS
VOOR ANDERE
HISTORISCHE STEDEN
IN NEDERLAND

¶ DAPHNE BERGMAN
WETHOUDER

nu!

**gemeente
gouda**

Belangrijke adressen

Colofon

Concept, ontwerp, tekst en
redactie: Toen_anno_nu:
Linda Driesen_Arthur Meyer

Teksten verenigingen/ museum
Gouda: Carina Blokzijl, Bart Pors,
Marije Strating, Ineke Verkaaik en
Hans Verwey

Druk en afwerking:
Drukkerij Modern

Foto's:
Gemeente Gouda:
Ruud Hofman, Astrid den Haan.
Foto maquettezaal Museum Gouda:
Hans Wilschut.

Kaartbeelden:
Jacob van Deventer
- Nat. Archief 4.def nr.1.6).
Joan Blaeu
- Wikipedia.
Topografische militaire kaart
- Nat. Archief 4.TOPO nr. 8.38.
Crabeth kaart (onder tekst
cultuurhistorische basiskaart)
- Streekarchief MiddenHolland,
nr. 2223 A1.

Gemeente Gouda

Postbus 1086
2800 BB Gouda
gemeente@gouda.nl
telefoon: 14 0182
- www.gouda.nl
- www.gouda.nl/erfgoed

Omgevingsloket, gemeente Gouda

omgevingsloket@gouda.nl
telefoon: 14 0182

Omgevingsdienst Midden-Holland

Midden-Hollandhuis
Thorbeckelaan 5
2805 CA GOUDA
Telefoon: 088 54 50 000
www.odmh.nl

Monumenten algemeen

- www.cultureelerfgoed.nl
- www.erfgoedhuis-zh.nl
- www.monumenten.nl

Duurzaamheid

- www.cultureelerfgoed.nl/publicaties/duurzame-monumentenzorg
- www.duurzaambouwloket.nl
- www.stichtingerm.nl/publicaties/waaier-uw-monument-energiezuinig
- www.toolkitduurzaamerfgoed.nl

Financiering, onderhoud en restauratie

- www.belastingdienst.nl (werkzaamheden aan uw rijksmonumentenpand)
- www.monumentenwacht-zh.nl
- www.restauratiefonds.nl

Herbestemming

- www.herbestemming.nu

Erfgoedvrijwilliger worden of meer weten over Gouda?

- www.samh.nl, Streekarchief Midden-Holland
- www.diegoude.nl, historische vereniging Die Goude/ Sluiswachtersgilde
- www.gouda.jaapbuis.nl, archeologische vereniging
- www.gouda.nl/Inwoners/zorg_welzijn/, vrijwilligersinformatiepunt
- www.goudvoorelkaar.nl
- www.historischplatformgouda.nl
- www.monumentenstad.nl, stichting Open Monumentendag Gouda
- www.museumgouda.nl
- www.oudebegraafplaatsgouda.nl, stichting Oude begraafplaats Gouda

ERFGOED
BEHEER
IS LEUKER
EN INTERESSANTER
ALS WE
SAMENWERKEN

¶ DAPHNE BERGMAN
WETHOUDER